

אביי ורבא בכיכר החטופים

שלום וייל
רחלי פרנקל

נפיר ביבס
Kfir Bibas
(9 חודשים 10 חודשים)

BRING
HIM
HOME NOW!

HOSTAGES AND MISSING
FAMILIES FORUM

מדינת ישראל

תשפ"ג-תשפ"ד

1. תיסכול ממערכת השלטון הנוכחית (ממשלה, משפט, פקידות, חוקה)
2. קרע זהותי לאומי ומאבק אזרחי כנגד הממשלה
3. טבח וחטיפת אזרחים, קריסה בטחונית
4. משבר אמון במוסדות המדינה
5. התגייסות כוללת למלחמה כנגד האויב
6. מאבק ולחימה בחזיתות נוספות (בטחון, כלכלה, חוץ, אקדמיה)
7. חזית צפונית וחזית רחוקה אולי ממש לפנינו ולנגד עיננו

שיקום האמון של האדם הפרטי

בקהילה, באומה, במדינה, בקב"ה

- חוסן אישי
- אמון ובטחון בזולת
- סיפור ויעוד משותף
- ניהול מחלוקת

אמנות דיאלוגית בעולם דיגיטלי - מנחם אלכסנברג

כאשר לימדתי בשנות השבעים באוניברסיטת קולומביה, הגיע להרצאה באוניברסיטה נביא הטכנולוגיה - מרשל מקלוהן. הוא דיבר על הצורה הקווית של המידע שיוצרים בתי דפוס מכניים, המגבילה את צורת החשיבה האנושית הנלמדת מתוך ספרים מודפסים. מילה עוקבת מילה, שורה עוקבת שורה, פסקה עוקבת פסקה, עמוד עוקב עמוד, פרק עוקב פרק, בסדר קבוע מן העמוד הראשון ועד לעמוד האחרון. הזמנתי אז את מקלוהן למשרדי כדי להראות לו את החשיבה העברית הדיאלוגית, הסולדת מחשיבה ללא חופש, והשתמשה בטכנולוגיית הדפוס כדי ליצור ספרים רב-קוויים. לקחתי כרך של התלמוד מהמדף שלי, והראיתי לו דף רגיל, לא קווי, של התלמוד בדפוס ונציה, המתחיל במשנה המצוטטת בעברית, ממשיך בגמרא בארמית, כשבצדדים מופיעות עמודות של פירוש רש"י הכתוב בכתב מיוחד, של פירוש ה'תוספות' ועוד עמודות משנה קטנות ביניהם שבהם פירושים נוספים.

כך מתאר הרב עדין שטיינזלץ: התלמוד, אם כן, הוא דו-שיח מתועד של דורות של חכמים, ויש בו את כל המרכיבים של דו-שיח חי. מודעות נמרצת, ספונטנית ומדויקת לכל נושא, מאפשרת דיון וויכוח. רוח החיים נושמת בכל עמוד. לא יפלא אפוא שכאשר התחלתי לגלוש באינטרנט לפני שנים, נראתה לי הרשת העולמית כמקום מוכר. הרגשתי שכבר ביקרתי בה. לימוד התלמוד הכין אותי לאפשרויות הרב-כיווניות העצומות, להיפר-טקסט ולחוסר עקביות והסדר המאפיינים גם את הרשת. הרגשתי בבית כשצפיתי בדפי הבית שנראו דומים לדף התלמוד. ב-1990 הרצתי בכנס של הקולג' ארט אודות המיזוג בין חוויות של הטקסט העברי והתמודדות עם הרשת המתפתחת. עשור אחר כך שמחתי לגלות דווקא בחנות ספרים קטנה בניו-המפשייר ספר קטן ומופלא של ג'ונתן רוזן המציג את התלמוד ואת האינטרנט כמסעות בין עולמות: איני יכול שלא לחוש שלא אינטרנט ולתלמוד יש הרבה מן המשותף. הרבנים מתייחסים לתלמוד כאל ים, ולמרות שלא מצפים מאפ אחד 'לגלוש' בים התלמוד, מחברות לעתים יותר ממטפורות ימיות בין עולמות התלמוד והאינטרנט. מרחביות והיעדר כללים מאפיינים את שניהם. המילה התלמודית 'מסכת' פרושה המילולי הוא - לטוות רשת. כמו ברשת העולמית, ניתן לתאר זאת רק במטפורות של ערפול, הכללה, עושר ואקראיות החיבור האין סופי של המילים...אני מתנחם במחשבה שהמדיום של הטכנולוגיה המודרנית מהדהד בספרות העתיקה.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ עמוד ב

וְכֵן עִיר שְׁשִׁישׁ בָּהּ דְּבָר אוּ מִפּוֹלָת כּו'.
.

תָּנוּ רַבָּנִין: מִפּוֹלָת שְׁאֲמָרוּ, בְּרִיאֹת וְלֹא רְעוּעוֹת.
שְׁאִינָן רְאוּיֹת לִיפּוֹל, וְלֹא הָרְאוּיֹת לִיפּוֹל .

הֵי נִיהוּ בְּרִיאֹת, הֵי נִיהוּ שְׁאִינָן רְאוּיֹת לִיפּוֹל!
הֵי נִיהוּ רְעוּעוֹת, הֵי נִיהוּ רְאוּיֹת לִיפּוֹל!

לֹא צְרִיכָא, דְּנִפְלוּ מִחֲמַת גּוּבְהִיָּהוּ.
אִי נָמִי, דְּדִקְיָמָן אַגּוּדָא דְּנִהָרָא .

תלמוד בבלי מסכת תענית דף יב עמוד ב

היכי עבדי ?

אמר אביי: מצפרא עד פלגא דיומא מעיינינן במילי דמתא .
מכאן ואילך, רבעא דיומא קרינן בספרא ואפטרתא ,

מכאן ואילך בעינן רחמי

מה עושים בתענית ?

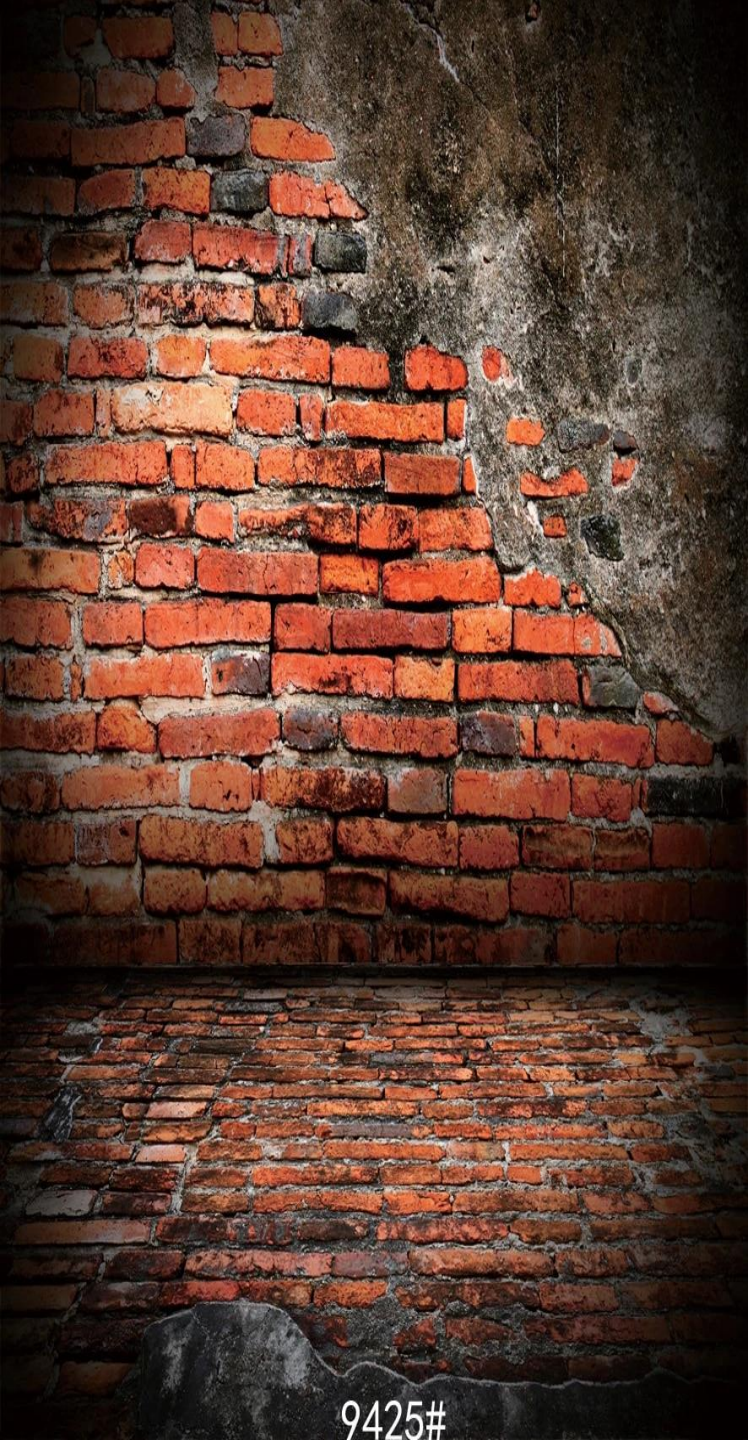
אמר אביי: מהבוקר עד חצי היום בודקים את ענייני העיר
(ר"ן: מפשפשין במעשיהן ובעסקי בני העיר אם יש גזל וחמס
בכפיהן ומפייסין אותו)

מכאן ואילך רבע יום קוראים בתורה ובנביאים
ורבע יום מתפללים ומבקשים רחמים.

כִּי הָהֵיא אֲשִׁיתָא רְעִיעֶתָא דְהוּאִי בְּנֵהֲרֵדְעָא
דְּלֹא הָוָה חֲלִיף רַב וְשִׁמּוּאֵל תּוֹתָהּ, אַף עַל גַּב
דְּקִימָא בְּאַתְרָה תְּלִיסַר שָׁנִין.

בנהרדעא היה קיר אחד שנטה ליפול, ורב
ושמואל לא עברו תחתיו למרות שהיה קיים
במקום במשך שלוש עשרה שנה.

יֹמֵא חַד אִיקְלַע רַב אַדָּא בַר אַהֲבָה לְהֵתֵם,
אָמַר לִיה נְשִׁמוּאֵל לְרַב: נִיתִי מָר נְקִיף!
אָמַר לִיה: לָא צְרִיכְנָא הָאִידְנָא, דְּאִיכָא רַב
אַדָּא בַר אַהֲבָה בְּהַדְן דְּנִפְיֹשָׁא זְכוּתִיה, וְלָא
מִסְתְּפִינָא .

יום אחד נקלע למקום רב אדא בר אהבה.
אמר רב לשמואל: נקיף את הדרך ולא נעבור
תחת הקיר. ענה לו: הפעם לא צריך להקיף, כי
רב אדא בר אהבה ההולך עמנו זכויותיו רבות
ואין לחשוש.

רַב הוֹנָא הָוָה לִיה הָהוּא חֲמָרָא בְּהוּא בֵּיתָא רְעִיעָא,
וּבְעָא לְפִנּוּיָהּ.

עֵיילָהּ לְרַב אַדָּא בַר אַהֲבָה לְהִתָּם,
מְשַׁכֵּיהּ בְּשִׁמְעֵתָא עַד דְּפִנּוּיָהּ.

בְּתַר דְּנִפְקַן נְפִל בֵּיתָא. אַרְגִּישׁ רַב אַדָּא בַר אַהֲבָה,
אִיקְפִּיד .

לרב הונא היו חביות יין בבית רעוע, ורצה לפנותם.

הביא לשם את רב אדא בר אהבה, ושוחח עמו בדברי
תורה עד שפינו את הבית.

אך יצא רב אדא בר אהבה - נפל הבית.

הרגיש רב אדא בר אהבה, והקפיד.

סֹבֵר לָהּ כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי יִנְאִי:

לְעוֹלָם אֵל יַעֲמִיד אָדָם בְּמָקוֹם סִכָּנָה וַיֹּאמֶר:

עוֹשֵׂין לִי גֵס, שְׁמָא אֵין עוֹשֵׂין לוֹ גֵס.

וְאִם תִּימְצִי לֹאמַר עוֹשֵׂין לוֹ גֵס —

מְנַכִּין לוֹ מְזַכִּינֵתִיו.

אמר רב חנן: מאי קרא?

דכתיב "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת!"

9425#

מאי הוה עובדיה דרב אדא בר אהבה?

כי הא דאתמר שאלו תלמידיו לרב אדא בר אהבה:

במה הארכת ימים?

אמר להם: מימי לא הקפדתי בתוך ביתי

ולא צעדתי בפני מי שגדול ממני

ולא הרהרתי במבואות המטונפות

ולא הלכתי ד' אמות בלא תורה ובלא תפילין

ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי

ולא ששתי בתקלת חברי

ולא קראתי לחבירי בהכינתו, ואמרי לה בחניכתו

אָמַר לִיה רָבָא לְרַפְרָם בַּר פְּפָא: לֵימָא לֵן מָר מְהַנִּי מִילִי
מְעַלְיִיתָא דְהוֹה עָבִיד רַב הוֹנָא! אָמַר לִיה: בְּיַנְקוּתִיה לָא
דְכִירְנָא, בְּסִיבוּתִיה דְכִירְנָא. דְּכָל יוֹמָא דְעֵיבָא הוּוּ מְפָקִין לִיה
בְּגוּהֶרְקָא דְדִהָבָא, וְסִייר לָהּ לְכוּלָּהּ מְתָא. וְכָל אֲנִשִּׁיתָא
דְהוֹוֹת רְעִיעֶתָא, הוֹה סֹתֵר לָהּ. אִי אֶפְשָׁר לְמַרְה — בְּנִי לָהּ,
וְאִי לָא אֶפְשָׁר — בְּנִי לָהּ אִיהוּ מְדִידִיה.

יאמר לנו אדוני מאותם דברים טובים שהיה עושה רב הונא!
אמר לו: בצעירותו אינני זוכר מה עשה, אבל בזיקנותו אני
זוכר.
שכל יום מעונן היו מוציאים אותו באפריון של זהב, והיה מסייר
בכל העיר וכל כותל שהיה רעוע, היה מצווה לסתור אותו.
אם אפשר לבעליו, היו הבעלים בונים אותו,
ואם לא אפשר, היה בונה אותו רב הונא משלו.

עוד ממנהגי רב הונא:

בכל יום שישי אחר הצהריים היה שולח שליח לשוק וכל ירק שהיה משתייר אצל הירקנים שמכרו ירקותיהם, היה קונה אותו וזורק אותו לנהר.

- שיתן אותו לעניים!

- אם היה עושה כן פעמים שתסמוך דעתם על כך שרב הונא מחלק להם ירקות ולא יבואו לקנות, ובדיוק באותו שבוע לא ישארו ירקות בידי מוכרי הירק ולא יהיה לו מה לתת להם ונמצא מקפח את פרנסת העניים שלא יהיה להם מה לאכול.

- אם כן שלא יקנה את הירק כלל ?

- נמצאת מכשילן לעתיד לבא, שאם יראו הגננים שאינם מוכרים את סחורתם לא יביאו ירקות לשבת, לכן דאג שתמיד יהיה מי שיקנה מהם ירקות שלא יפסידו וימשיכו להביא.

עוד ממנהגי רב הונא :

כאשר היה לו דבר של רפואה
היה ממלא כד מים ותולה אותו על סף הבית ואמר :
כל מי שצריך לכך שיבוא ויקח מרפואה זו .

כאשר היה בא לסעוד היה פותח את דלתותיו ואומר כל
מי שצריך שיבוא ויאכל .

אמר רבא :את כל שאר הדברים שאמרת יכול גם אני
לקיים, חוץ מזו שאין אני יכול לעשות

תלמוד בבלי ברכות נ"ה:

ואמר רבי יצחק:

נשלושה דברים מזכירים עונותיו של אדם, ואלו הן:

קיר נטוי, ועיון תפלה, ומוסר דין על חבירו לשמים!

מה נבחר ללמוד מתוך הסוגיא?

- מתענים ומתריעים
- אחריות הפרט המנהיג והציבור על מבנה רעוע וראוי ליפול
- הישענות על הנס
- זכויות – לשם מה?
- על מה רבנן מקפידים?
- הסתכלות של זקן על עירו, ועל נסיונו
- מחלוקת ובירור
- שיקום האמון, שיקום יסודות הבנין והכותל

איך אביי ורבא (אולי) היו מאחים את השבר של כיכר החטופים?

- מסע
- מפגש וחיכוך
- שיח ומפגש
- הקשבה רדיקלית
- להתווכח באהבה
- תמימות שניה
- חיפוש יחד של הסיפור המשותף
- התפקיד הייחודי שלי בסיפור הגדול

כבוד והגינות

"יסודות" מאמינה כי מדינת ישראל הינה מרחב משותף, הכולל אזרחים שאינם יהודים, ומחויבת ליחס של כבוד והוגנות לכלל אזרחי ישראל ברוח מגילת העצמאות.

מורכבות

"יסודות" מבקשת לפתח שיח שיש בו הקשבה הדדית ויכולת לגבש תפיסות עולם מורכבות בסוגיות הערכיות במרחב הציבורי של מדינת ישראל.

מחוייבות

"יסודות" מחויבת לערכי תורה ומצוות, לערכים הדמוקרטיים ולאורח חיים המבטא אותם, ורואה בערכי הדמוקרטיה מימוש של ערכים יהודיים, המהווים מצע לכינון חברה משותפת במדינת ישראל. "יסודות" רואה בדמוקרטיה את השיטה הראויה לניהול החיים במדינת ישראל.

מקורות

"יסודות" מאמינה כי הסתמכות על מקורות יהודיים היא מרכיב הכרחי בעיסוק בסוגיות אזרחיות בדרך ליצירת תרבות יהודית-דמוקרטית במדינת ישראל.

שיח

"יסודות" שואפת לאפשר דיון בנושאי הליבה האזרחיים על בסיס שפה משותפת, יהודית-אזרחית, מבלי לכפות אמונות ודעות עבור קהלי היעד.

שולחן דיונים פתוח

"יסודות" היא עמותה ציונית דתית המזמינה לשולחן הדיונים את כל השותפים לשיח האזרחי במדינת ישראל היהודית והדמוקרטית.

שיקום האמון של האדם הפרטי

בקהילה, באומה, במדינה, בקב"ה

- חוסן אישי
- אמון ובטחון בזולת
- סיפור ויעוד משותף
- ניהול מחלוקת

הרב אהרון ליכטנשטיין שיעור על ביטחון אחרי מלחמת יוה"כ:
ככלל, עלינו לחתור לאיזון בין הביטחון האופטימי המבוסס על אמונה ותקווה, לבין הביטחון המסור הנובע מאהבה...
חינכנו היטב לביטחון של אמונה, דיברנו על תהליכי גאולה, בנינו תקוות, בישרנו גדולות;
אבל לא חינכנו מספיק לביטחון האהבה, לדבקות בקב"ה ללא סייג וללא תמורה.
לא חישלנו את בנינו ואת עצמנו לקראת אפשרות של משבר, לא לימדנו שיש לשיר את שיר ה' אף על נהרות בבל.
לא אפשרנו לעצמנו להתמודד נפשית עם הסכנה של נסיגה לאומית.
אמנם הצלחנו לחנך את הדור הצעיר למסירות נפש אישית למען העם והארץ, והיה זה הישג חינוכי עצום.
כל זאת הושג בתקופה אופטימית של ביטחה, שהקורבן יעלה לרצון, מפני שהוא מקרב את הגאולה.
המנוע של התהליך הזה היה ביטחון האמונה, ביחס לכלל, אם לא ביחס לפרט.
מחובתנו להפנות יתר תשומת לב לביטחון האהבה, לפתח נכונות להיאחז בקב"ה פשוט מפני שהוא צור מבטחנו, ותהיינה התוצאות מה
שתהיינה...

אקווה, שלא תחול כאן אי-הבנה בדבריי. אינני מציע שנזנח, חס ושלום, את ביטחון האמונה!

אני, אישית, רווי אמונה שורשית, כי לא יטוש ה' את עמו, ושקיומנו כעם בארץ הקודש מובטח.

אני מתאמץ כמיטב יכולתי להעביר אמונה זו לילדיי ולתלמידיי.

עם זאת, אני גם סבור שבעת ובעונה אחת, עליי להשריש בהם את ביטחון האהבה,

וזאת לא כמעין פוליסת ביטוח רוחנית,

אלא מפני שההקרבה והדבקות חיוניות כשלעצמן, אף בנסיבות החיוביות ביותר.

היכולת לבטוח תוך כדי ייסורים חשובה לאדם, אף אם נדמה לו שייסורים אינם צפויים באופן.

ליקוטי הלכות אורח חיים, הלכות נטילת ידים לסעודה ובציעת הפת, ו:פ"ב ... וְזֶהוּ בְּחִינַת נְחָמוּ נְחָמוּ עַמִּי יֹאמֶר אֱלֹקֵיכֶם, כִּי עֵקֶר הַנְּחָמָה הוּא הַדַּעַת הַנִּלְל. (וְכִמוּ שְׁמִבְאָר בְּסוּף הַתּוֹרָה עֲתִיקָא סִימֵן כּא עַל פְּסוּק זֶה) וְזֶהוּ נְחָמוּ נְחָמוּ עַמִּי. וְאִינוּ מְפָרֵשׁ בְּפֶסוּק לְמִי הוּא מְזַהֵיר נְחָמוּ נְחָמוּ, אֲךָ יְכוּלִין לֹאמֹר שְׁמִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָן שִׁינְחָמוּ זֶה אֶת זֶה שְׁזֶהוּ נְחָמוּ נְחָמוּ עַמִּי. כְּאֹמֶר אַתֶּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַמִּי נְחָמוּ נְחָמוּ עִצְמְכֶם זֶה אֶת זֶה וְזֶה רָמַז שְׁמִזְהִירָם שִׁיעֲסֻקוּ בְּלִמּוּד הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַרְבֵּי הָאֱמֹתֵי בְּחִינַת מִשָּׁה הַנִּלְל שֶׁהִזְהִיר שָׁבַל אַחַד יְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת שָׁמַיִם בְּכֹל יוֹם לְהַכְנִיֵס הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ בְּחֲבֵרוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂה תְלִמִידוֹ עַל-יָדֵי זֶה וְאַחַר כֵּן יִכְנִיֵס חֲבֵרוֹ דַּעְתוֹ בּוֹ וְיִהְיֶה בְּחִינַת תְּלִמִיד לְחֲבֵרוֹ בְּבְחִינַת וּמִקְבְּלֵי דִין מִן דִּין כִּמוֹ שְׁמִבְאָר שֶׁם וְזֶה עֵקֶר הַנְּחָמָה כַּנִּלְל. וְזֶה נְחָמוּ נְחָמוּ עַמִּי כַּנִּלְל